

ئىسرا - مىئراج ۋە قەسەدە پەيغەمبەرىمىز دوزاختا كۆرگەن ئىشلار

ئەركىن سىدىق
2014 - يىلى 7 - ئاينىڭ 25 - كۈنى

مەن ئالدىنقى قېتىم «ئىسرا - مىئراج ۋە قەسەسى ۋە كۆپ كائىنات پەرەزلىرى» دېگەن ماقالىنى تورلارغا چىقارغاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا خېلى كۆپ ئىنكاس ۋە سوئاللار چۈشكەن بولۇپ، سوئاللارنىڭ كۆپىنچىسىگە ئەزھەرى ئەپەندى بىر قانچە پارچە مۇناسىۋەتلىك ماقالىلەر ۋە ئۆزىنىڭ مەخسۇس ئىنكاسلىرى ئارقىلىق ناھايىتى ئەتراپلىق ۋە قايىل قىلارلىق ھالدا جاۋاب بەردى. مەن مۇشۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ، ئالدى بىلەن ئەزھەرى ئەپەندىنىڭ ئاشۇ قىممەتلىك ياردەملىرى ئۈچۈن ئۇنىڭغا چىن كۆڭلۈمدىن چوڭقۇر تەشەككۈر بىلدۈرىمەن - رەھمەت!

ئالدىنقى ماقالىدىكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام 7 قات ئاسمانغا چىقىپ، قايتىپ چۈشىشىدە، دوزاختا بولۇۋاتقان بىر قىسىم ئىشلارنى كۆرگەنلىكى ھەققىدىكى مەزمۇنى ئوقۇغاندىن كېيىن، بەزى قېرىنداشلار دوزاختا بولۇۋاتقان ئۇ ئىشلارنىڭ قانداق ئىشلار ئىكەنلىكىنى سوراپ ئىنكاس يېزىپتۇ. مەن مەزكۇر ماقالىدا ئاشۇ مەزمۇنى ياسىر قازىنىڭ لېكسىيىسى بويىچە ئەينەن تونۇشتۇرۇپ ئۆتمەن. بۇ مەزمۇن ياسىر قازى سىيرەت لېكسىيىلىرىنىڭ 22 - قىسىمدا سۆزلەنگەن [1]. ياسىر قازى ئۆزىنىڭ «ئىسرا - مىئراج ۋە قەسەسى» ھەققىدىكى لېكسىيىسىنىڭ 21 - قىسىمدا بىر ئاز توختالغان بىر مەزمۇن، 6 - قەۋەتتىكى ئاسماندىن باشلىنىپ، 7 - قەۋەتتىكى ئاسماندا ئاخىرلىشىدىغان «سىدرە تۇلمۇنتەھا دەرىخى» بولۇپ [2]. مەن ئالدىنقى قېتىم بۇ ھەقتە توختالمىغان ئىدىم. ئۇنى مەزكۇر ماقالىگە كىرگۈزۈپ قويدۇم. مېنىڭ ھېس قىلىشىمچە، ساماۋاتنىڭ 6 - ۋە 7 - قەۋەتلىرىدە نېمىلەرنىڭ بارلىقىنى تولۇق چۈشىنىۋېلىشتا بۇ مەزمۇن كەم بولسا بولمايدىكەن.

1. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام دوزاختا كۆرگەن ئىشلار

مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كۆپلىگەن ھەدىسلەردە «مەن ئىسراغا بارغاندا، مۇنداق جازانى كۆردۈم»، «مەن ئىسراغا بارغاندا، ئانداق جازانى كۆردۈم» دەيدۇ. بۇ سۆزلەر بىرلا ھەدىسنىڭ ئىچىدە بولماستىن، كۆپلىگەن ھەدىسكە تارقالغان بولۇپ، مەن ئۇلارنى بىر قۇر رەتلەپ چىقتىم.

(1) بىر ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام «مەن يېتىم بالىنىڭ پۇلىنى ئوغرىلىغان بىرسى ئۇچرىغان جازانى كۆردۈم. ئۇ ئادەمنىڭ بۇرنى بىر تۆگىنىڭ بۇرنى بىلەن ئوخشاش بولۇپ، ئىنتايىن سەت ئىكەن. ئۇ كۆيۈۋاتقان ئوتتىن تۈزۈلگەن كۆمۈرنى يەۋىتىپتۇ. ئۇ كۆمۈرنى ئاغزىغا سالغاندا، ئۇ كۆمۈرلەر ئۇنىڭ بەدىنىدىن ئۆتۈپ، ئارقىسىدىن چىققىلى تۇرۇپتۇ.» ئاللاھ قۇرئاندا «ئۇلار دوزاخنىڭ كۆيۈۋاتقان ئوتىنى يەۋاتىدۇ»، دەيدۇ. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام يېتىملىرىنىڭ مۈلكى ۋە بايلىقىنى ئېلىۋالغانلارنىڭ مانا مۇشۇنداق جازاغا ئۇچراۋاتقانلىقىنى كۆرگەن.

(2) يەنە بىر ھەدىستە دېيىشىچە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام تىرىنقى مىستىن تۈزۈلگەن كىشىلەرنى كۆرگەن. ئۇلار بەدەنلىرى ۋە يۈزلىرىنى ئاشۇ تىرىنقىلىرى بىلەن تاتلاۋاتقان بولۇپ، ئۇلار داۋاملىق باشقىلارنىڭ غەيۋىتىنى قىلغان كىشىلەر ئىكەن. سىز باشقىلارنىڭ غەيۋىتىنى قىلغاندا، ئۇلارنىڭ ئابرويىغا، نامىغا ۋە شەرىپىگە داغ كەلتۈرىسىز. شۇڭا غەيۋەتچىلەر مانا مۇشۇنداق جازاغا ئۇچرايدىكەن.

مۇشۇنداق ئەھۋاللارنىڭ ھەممىسىدە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بىر خىل ئەھۋالنى كۆرۈپ، ئۇنى چۈشىنىلمەي، جىبرىئىلدىن «بۇلار كىملىر؟» دەپ سورىدىكەن. جىبرىئىل بولسا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئۇلارنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ قويدىكەن.

(3) يەنە بىر ھەدىستە دېيىشىچە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئالدىغا پاكىز گۆش بىلەن سېسىپ قالغان گۆش قويۇلغان كىشىلەرنى كۆرگەن. ئۇ كىشىلەر ساق گۆشنى يېمەي، سېسىپ قالغان گۆشنى يەۋاتقان ئىكەن. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام جىبرىئىلدىن سورىغىنىدا، جىبرىئىل ئۇلارنىڭ بۇرۇن زىنا قىلغان، يەنى ئېرى ياكى خوتۇنغا بىلدۈرمەي، باشقىلار بىلەن مۇناسىۋەت ئۆتكۈزگەن، شۇ ئارقىلىق ھالال ئىشلارنى قىلماي، ھارام ئىشلارنى قىلغان كىشىلەر ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ قويغان.

(4) يەنە بىر ھەدىستە دېيىشىچە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بېلى (يەنى قورسقى) ئىنتايىن چوڭ، ئورنىدىن تۇرالمايدىغان كىشىلەرنى كۆرگەن. ئۇلار يەردە ئولتۇرغان بولۇپ، ھەر خىل ھايۋانلار ئۇلارنىڭ ئۈستى-باشلىرىنى دەسسەپ، ئۇ ياقىتىن بۇ ياققا ئۆتۈپ مېڭىپ تۇرىدىكەن. جىبرىئىلدىن سورىغاندا، جىبرىئىل ئۇلارنىڭ پىخسىقلىق قىلىپ باي بولغان، كىشىلەردىن ئۆسۈم ئېلىپ باي بولغان كىشىلەر ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ قويغان. بۇرۇنقى زامانلاردا بايلارنىڭ قانچىلىك باي ئىكەنلىكى ئۇلارنىڭ قولىدىكى ھايۋانلىرىنىڭ قانچىلىك كۆپ ئىكەنلىكى ئارقىلىق ئۆلچەنگەن بولغاچقا، پىخسىقلىق قىلىپ باي بولغانلارغا ئۆزلىرىنىڭ ھايۋانلىرى بىلەن ئۆزلىرىنى دەسسەتىپ جازالىغان. بۇ يەردە جازالىنىۋاتقانلارغا يەتكۈزۈپ قويماقچى بولغان ئۇچۇر، «قاراڭلار، پىخسىقلىق قىلىپ باي بولساڭلار، ئۆلگەندىن كېيىن سىلەرنىڭ ئۇ ھايۋانلىرىڭلار سىلەرگە نېمە ئىش قىلىپ بېرەلەيدىكەن، كۆرۈپ بېقىڭلار»، دېگەندىن ئىبارەتتۇر.

(5) پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە بىر قىسىم كىشىلەرنىڭ مېتال مىستىن ھەم ئوتتىن ياسالغان قايچا بىلەن كالىپۇكى ۋە تىللىرىنى كېسىۋاتقان كىشىلەرنى كۆرىدۇ. جىبرىئىلدىن سورىغىنىدا، جىبرىئىل «بۇ كىشىلەر باشقىلارنى ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشقا ئۈندەپ، ئۇ ئىشلارنى ئۆزلىرى قىلمىغان، ياكى قىلىشنى ئۈنتۈلۈپ قالغان»، دەپ جاۋاب بېرىدۇ.

(6) پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە دەججال (Dajjal) نى كۆرگەنلىكىنى [3]، دەججالنىڭ بىر كۆزى كۆرمەيدىغانلىقىنى رىۋايەت قىلىدۇ. يەنە بىر ھەدىستە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام دەججالنىڭ سول كۆزى سېسىپ كەتكەن ئۈزۈمگە ئوخشايدىغانلىقىنى، ئۇ بىر كۆزلۈك ئىكەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ.

ئىلاۋە: دەججال ھەققىدىكى رىۋايەتلەر سەھىھ مۇسلىمنىڭ 6931 - ۋە 7037 - ھەدىسلىرى، ۋە سەھىھ ئەل - بۇخارى 5685 - ھەدىسىدە بار ئىكەن [3].

يۇقىرىقىلار مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ 7 قات ئاسماندىن چۈشۈۋاتقاندا كۆرگەنلىرى ھەققىدە رىۋايەت قىلغانلىرى بولۇپ، ئۇ چاغدىكى ئەھۋاللار 7 قات ئاسمانغا چىقىۋاتقىچە كۆرگەن ئەھۋاللاردەك ئۇنداق تەپسىلىي رىۋايەت قىلىنمىغان.

2. سىدرە تۇلمۇنتەھا دەرىخى

ئاللاھ قۇرئاندا مۇنداق دەيدۇ: «ئۇ جىبرىئىلنى ھەقىقەتەن ئىككىنچى قېتىم سىدرە تۇلمۇنتەھا (دەرىخىنىڭ) يېنىدا كۆردى. جەننە تۇلمەئۇا بولسا سىدرە تۇلمۇنتەھانىڭ يېنىدىدۇر. (ئۇ) سىدرە تۇلمۇنتەھانى (ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارىنىڭ نۇرى) قاپلىغان چاغدا (كۆردى). (پەيغەمبەرنىڭ) كۆزى (ئوڭ-سولغا) بۇرۇلمىدى، (كۆزلەنگەن نەرسىدىن) ئۆتۈپ كەتمىدى. شۈبھىسىزكى، ئۇ پەرۋەردىگارىنىڭ (قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان بۈيۈك ئالامەتلەرنى) كۆردى. (53-سۈرە نەجم، 13-18-ئايەتلەر)»

سىدرە تۇلمۇنتەھا (Sidrat al-Muntaha, a lote tree) دېگەن نېمە؟ ئۇ بىر خىل دەرىخ بولۇپ، ئۇنىڭ شاخلىرى ئىنتايىن چوڭ بولىدۇ، ئۇ چۆل (desert) دە ئۆسىدۇ. ئۇنىڭ مېۋىسى ناھايىتى چوڭ بولۇپ، ئۇنىڭ چوڭلۇقى ئەينى ۋاقىتتا كەبىدىكى كىشىلەر سۇ ئېلىپ قويۇشقا ئىشلەتكەن ناھايىتى چوڭ ئىدىشقا توغرا كېلىدۇ. ئۇنىڭ مېۋىسىنىڭ تەمى ئىنتايىن ياخشى بولۇپ، ئۇنىڭ مېۋىسى يەنە ناھايىتى مىزلىك پۇرايدۇ. ئۇ دەرىخنىڭ يوپۇرماقلىرى پىلىنىڭ قۇلىقىغا ئوخشاپ كېتىدۇ.

بىز بىلىدىغان سىدرە تۇلمۇنتەھا ھەققىدىكى ئۇچۇرلار ئىنتايىن ئاز. بىزنىڭ بىلىدىغىنىمىز، ئاللاھ بىلەن كۆرۈشۈشتىن بۇرۇن، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كۆرگەن ئەڭ ئاخىرقى نەرسە ئاشۇ سىدرە تۇلمۇنتەھا، دېگەندىنلا ئىبارەت. بىز يەنە مۇنداق ئىشىنىمۇ بىلىمىز: يەر شارىدىن ئاسمانغا كۆتۈرۈلۈپ چىقىدىغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى مۇشۇ سىدرە تۇلمۇنتەھادا توختايدۇ. قۇرئاندا روھ، دۇئا ۋە كىشىلەر قىلغان ياخشى ئەمەللەر قاتارلىق نەرسىلەرنى ئاللاھ يۇقىرىغا چىقىرىدىغانلىقى ھەققىدە ئايەتلەر بار. سىدرە تۇلمۇنتەھا 6-قەۋەتتىكى ساماۋاتتىن باشلىنىدىغان بولۇپ، زېمىندىن كۆتۈرۈلۈپ چىققان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى ئاشۇ دەرىخ ئۆزىگە شۈمۈرۈۋالىدۇ. شۇنداقلا بىزنىڭ يەر شارىمىزغا ئاسماندىن چۈشىدىغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىمۇ ئاشۇ دەرىختىن چۈشىدۇ. يەنى، ئاللاھنىڭ رەھىمى بىلەن ئاسماندىن بىزگە يېتىپ كېلىدىغان يامغۇرغا ئوخشاش نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى سىدرە تۇلمۇنتەھادىن باشلانغان بولىدۇ. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ رىۋايەت قىلىشىچە، ئۇ سىدرە تۇلمۇنتەھاغا يېتىپ بارغاندا، ئۇنى سانسىزلىغان، ئالتۇندىن ياسالغان، ئۆزگىچە رەڭلەرگە ئىگە، ۋە ھەممە يۆنىلىشلەرگە ئۇچۇپ يۈرگەن كېپىنەك (butterflies) لەر قاپلىۋالغان ئىكەن. بۇ دەرىخنى قورشاپ تۇرغان باشقا نەرسىلەرمۇ بار بولۇشى مۇمكىن. ئەمما بىز ئۇلارنى بىلمەيمىز. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دېيىشىچە، بۇ دەرىخنىڭ رەڭلىرى توختىماي ئۆزگىرىپ تۇرىدىغان بولۇپ، ئۇنى سۆز بىلەن

تەسۋىرلەش مۇمكىن ئەمەس ئىكەن. يەنى، بۇ بىر دىنامىك (dynamic) دەرەخ بولۇپ، ئۇنىڭ رەڭلىرى توختىماي ئۆزگىرىپ تۇرىدىكەن.

3. ئاخىرقى سۆز

مەن مەزكۇر ماقالىنى ياسىر قازىنىڭ سىيرەت لېكسىيەلىرى 25-قىسىمىدىكى بىر ئابزاس سۆزى بىلەن ئاخىرلاشتۇرىمەن [4].

بىزنىڭ دىنىمىز بىزگە سىياسىي جەھەتتە نۇرغۇن ئەركىنلىك ياكى نۇرغۇن تاللاشلارنى ئاتا قىلغان. مېنىڭ دۇنيادىكى باشقا نۇرغۇن ئىسلام گۇرۇپپىلىرى بىلەن بولغان بىر پەرقىم بار. ئۇ بولسىمۇ، ئۇلار پۈتۈن ئۈمىتلەر ئۈچۈن پەقەت بىر خىللا بىرلىككە كەلتۈرۈلگەن ئۆلچەم (vision) نى قوللىنىشنى خالايدۇ. مېنىڭ سەمىمىي پىكىرىم شۇكى، ئۇنداق قىلىش ئاقىلانلىك ئەمەس، توغرا ئەمەس، ھەمدە ئاكادېمىكىلىق ئەمەس. مېنىڭچە ئۇنداق قىلىش نادانلىق ۋە ھاماقەتلىك. پۈتۈن ئۈمىتلەر ئۈچۈن بىر ئورتاق نىشان تۇرغۇزۇش، ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن ئەمەس. ئۇنداق قىلىش ئۈنۈم بەرمەيدۇ. ھەر بىر گۇرۇپپا مۇسۇلمانلار ئۆزلىرىنىڭ ئەھۋالىنى تەكشۈرۈپ كۆرۈشى كېرەك. پاكىستاندا يۈز بېرىۋاتقان ئەھۋال مىسىردا يۈز بەرگىنى يوق. مىسىردا يۈز بېرىۋاتقان ئىشلار تۇنىس ياكى ئالجىرىيەدە يۈز بېرىۋاتقانى يوق. ئالجىرىيە ۋە باشقا مۇسۇلمانلار زېمىنىدا يۈز بېرىۋاتقان ئىشلار ئامېرىكىدا يۈز بېرىۋاتقانى يوق. غەرب ئەللىرىنىڭ ئىچىدىمۇ، فىرانسىيىدە يۈز بېرىۋاتقان ئىشلار ئامېرىكىدا يۈز بېرىۋاتقانى يوق. ئەگەر ھەر بىر دۆلەتنىڭ سىياسىي ئەھۋالىنى تەكشۈرۈپ كۆرىدىغان بولسىڭىز، بىر-بىرىگە ئوخشىمايدىغان ناھايىتى كۆپ سېنارىيەلەرنى بايقايسىز. مەن باشقا بارلىق مۇسۇلمان گۇرۇپپىلىرىغا ھۆرمەت قىلىمەن. ئۇلار نۇرغۇن ياخشى ئىشلارنى قىلىۋاتىدۇ. ئەمما، بىز ھەممىمىز ئىنسان بولغاندىكىن خاتالاشماي قالمايمىز. مېنىڭ پىكىرىم، ھەر بىر جايدىكى يەرلىك دىنىي زىيالىيلار سىيرەتنى باشتىن باشلاپ يېڭىدىن ئۆگىنىشى، ئۇنى ئۆزلىرىنىڭ ئەھۋالىغا ماسلاشتۇرۇپ قايتىدىن ئۆگىنىشى كېرەك. بۇنداق بولۇشىدىكى سەۋەب، سىيرەت ھەر ۋاقىت بىز ئۈچۈن مەدەت ئالىدىغان، ئۆزىمىز ئۈچۈن ئۆلگە تاپىدىغان، ئۆزىمىزنىڭ ھاياتىدا قانداق ياشىساق بولىدىغانلىقى ھەققىدە توغرا قارار چىقىرىدىغان مەنبە سۈپىتىدە خىزمەت قىلىدۇ. يەنى، سىيرەت ھەممە مۇسۇلمانلار ئۈچۈن بىر ئۆرنەكتۇر. ھەر بىر جايدىكى مۇسۇلمانلار ھەر قېتىم بىر يېڭى مەسىلىگە يولۇققاندا، سۈننەت، قۇرئان، سىيرەتكە قايتىپ، ئۇلاردىكى ئۆزلىرىنىڭ ئەھۋالىغا ماس كېلىدىغان مەزمۇنلارنى قايتىدىن تېپىشى كېرەك. ھەر بىر ماكاندىكى ئۆلىمالار ئۆزلىرىنىڭ ئەھۋالىنى ياخشى كۆرىتىشى كېرەك. مېنىڭ قارىشىمچە، ھەر بىر مەسىلىگە نىسبەتەن سىيرەت يالغۇز بىرلا ئۆلچەمنى ئەمەس، بەلكى كۆپلىگەن تاللاشلارنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

بۇ ماقالىنى ھېچكىمدىن سورىماي، مەنبەسىنى بەرگەن ئاساستا باشقا ھەر قانداق تورغا چىقارسىڭىز، ياكى ئېلىكتىپا ئوخشاش باشقا ھەر قانداق شەكىلدە ئىشلەتسىڭىز بولۇۋېرىدۇ. بۇ ماقالە بارلىق ئۇيغۇرلارغا مەنسۇپ.

پايدىلىنىش ماتېرىياللىرى:

[1] Seerah of Prophet Muhammed 22 _ Night Journey & Ascension to Heavens 3 _
Yasir Qadhi | February 2012

<https://www.youtube.com/watch?v=YrotFQRti0k>

[2] 2012_02_01 Seerah pt.21 _ Isra wa Mi'raj, the night journey & ascension to
Heaven 2_ Yasir Qadhi

<https://www.youtube.com/watch?v=T5uhfYFAJzM>

[3] What is Dujjal? Why is he to come...

<http://www.islamhelpline.net/node/4810>

[4] Seerah of Prophet Muhammed 25 _ The Early Emigration to Madinah _ Yasir
Qadhi | March 2012

https://www.youtube.com/watch?v=UaWVK_vD4_s